

Telo, drugič

Virtualna razstava

Šola za kuratorske prakse in kritiško pisanje Svet umetnosti

Anja Guid

Ljubljana, avgust 2017

Telo, drugič

Človeško telo se v likovni umetnosti pojavi še preden umetnost sama dobi ime. Tekom zgodovine ostaja nenehno prisotno, konstantna referenčna točka, bodisi kot objekt fascinacije in navdiha ali kot nekaj, kar je potrebno zavestno spregledati, degradirati. Naj gre za telo umetnika, *locus* nastajanja umetniške produkcije, za telo, ki ga umetnik upodablja, ali pa telo gledalca, ki ga umetnik s svojo umetnostjo nagovarja – obstoj telesa je predpogoj za obstoj umetnosti same, telesnost je imanenten del umetnosti.

Razstava *Telo, drugič* predstavlja mlajšo generacijo umetnic, ki v svojem ustvarjanju, kontinuirano ali v posameznih projektih, na tak ali drugačen način tematizirajo ali neposredno uporabljajo svoje telo ali telo drugega. V svojem umetniškem ustvarjanju izhajajo iz telesnosti in telesa, njegovih socioloških pozicij, perceptivnih zmožnosti, izraznih sposobnosti. Razstavljena dela se ukvarjajo bodisi z zunanjo, eksterno pojavnostjo telesa, njegovim mestom v širšem, s stereotipi in ideali obremenjenem družbenem kontekstu, bodisi so v svoji osnovi introvertna, segajo vase in prevprašujejo osebno mišljenje, percepcije in delovanje.

Če je stoletja manualnost veljala kot nekaj imanentnega likovni umetnosti in če je slednja predpostavljala preiščeno in načrtovano, jasno usmerjeno *ročno* dejavnost, slednjo danes pogosto nadomešča tehnologija. Te se v razstavljenem umetniškem delu poslužuje umetnica **Anja Jelovšek** – s pomočjo navigacije t. i. globalnega sistema pozicioniranja sledi svojemu gibanju, ustvarja grafični dnevnik in itinerarij svojega telesa prenaša v abstraktne umetniške risbe. V njenem delu ni prisotna nikakršna tradicionalna in virtuozna manualna spretnost, telo je uporabljeno, a na pasiven način – umetnost nastaja kot nekaj kolateralnega.

V video delu **Andree Knezović**, osnovanemu na umetničinem performansu, na prvi pogled odmevajo telesne prakse iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja, ki so mestoma skoraj patološko preizkušale fizične meje lastnega telesa. Cilj razstavljenega umetničinega projekta je drugačen: sinhronizacija predstav in pričakovanj o zmožnostih lastnega telesa in konkretnih sposobnosti, ki jih je sposobno le-to. Delo na očiten način namiguje na (nepotrebno) agonijo, v katero potiskamo lastna telesa in um, v željah – prirojenih, privzgojenih – ustrezati, ugajati, biti kompetenten.

V svojem video delu **Nina Oblak** gledalca povabi v neposredno bližino lastnega telesa, v svoj osebni prostor, lastno intimo. Podobe golih teles so danes del našega vsakodnevnega imaginarija, dostopne so nam v vseh oblikah pojavnosti – od komercialno naravnanih in pretirano estetiziranih, do erotičnih, seksualnih in takih, ki so vulgarizirana preko splošno sprejetih okvirov patologije. Kljub naši vajenosti na goloto neposreden vpogled v trenutek estetizacije tujega telesa vzbuja nelagodje, zaradi momenta animaličnosti morda celo odpor.

Vprašanje, ki ga implicira, je vprašanje intime, njenih definicij in meja. Namiguje na obstoj več vrst intimnosti in prikazuje tisto, ki jo praviloma zadržujemo zase, ohranjamo nedostopno. Vsakodneven, načeloma odvečen proces nedolžne estetizacije telesa hkrati postavlja vprašanje o vsiljenih lepotnih idealih, (neredko bolečih) dejavnostih, ki jih brez oklevanja in premisleka opravljamo zavoljo njih, in o normalnosti katerih se več ne sprašujemo.

Umetnica **Neža Knez** skozi deprivacijo vida dokumentira svoje spremenjeno dožemanje tako sebe kot sveta, v katerem se nahaja, izpostavlja pomembnost (in superiornost) vida v našem življenju, ki se je pogosto ne zavedamo. Že razstavljeno delo je tokrat prezentirano na nov način. V zatemnjenem prostoru galerije, ki z odsotnostjo svetlobe simulira slepoto, je predstavljen le eden izmed končnih produktov projekta, in sicer zvočni posnetki umetniških misli, nastalih med njeno desetdnevno umetno ustvarjeno slepoto.

Naše fizično telo je hkrati tudi nosilec naših spominov, repertoarja dogodkov iz preteklosti, ki nas tako ali drugače definirajo – ti so bodisi neposredno vidni v obliki slabo zaceljenih ran in brazgotin, nastalih v otroštvu, ali pa ostajajo prikriti in latentno vplivajo na naše interakcije z okoljem in ljudmi v njem. **Vanja Bučan** s svojo afiniteto do deviantnega v nedokončani seriji fotografij prevprašuje človeške spomine, njihovo avtentičnost in tekom let nastale distorzije ter odpira vprašanje, kako se osebni memoir izrisuje v naši fiziognomiji, gibanju, telesih.

Kontinuiteto svojega dolgoletnega raziskovanja v mediju lastnega glasu v svoji avdiovizualni instalaciji nadaljuje **Irena Tomažin**. Navdihnjena z vprašanjem, kako upodobiti zvok in narediti portret nekega določenega vokala, poskuša oblikovati podobe najrazličnejših glasov, ki jih proizvaja človeško telo – dati obraz mrmranju, vizualizirati molčanje, upodobiti vse šume, vse tisto, kar h glasu sploh ne spada.

Razstava *Telo, drugič* ne želi prevzemati feministične retorike, ki je v obravnavanju (ženskih) teles pogosto v ospredju, na prvem mestu je vprašanje osebnega, intimnega odnosa ustvarjalk do telesnosti in njihove percepcije le-tega. Kakšen odnos vzpostavljajo do svojega telesa, kakšen odnos do telesa drugega? Kako v umetniških delih odsevajo lastna telesa umetnic, *prva telesa* – če sploh?

Seznam in opis del

Vanja Bučan, *Anatomy of false memories*, fotografije, 2017

Nedokončana fotografska serija *Anatomija napačnih spominov* obravnava tematiko spominjanja. Izhajajoča iz trditve, da so spomini nekaj rekonstruktivnega, avtorica v fotografskem projektu prevprašuje tiste spomine, ki niso nujno resnični. Kot o delu zapiše fotografinja sama: »Anatomija napačnih spominov je stanje, v katerem se spominjamo stvari, ki se v resnici nikoli niso zgodile. Tovrstna dejanja so pogosto posledica travme ali močnih emocionalnih pretresov, a tudi brez posebnih razlogov določene spomine vizualiziramo glede na različne kontekste.«

Anja Jelovšek, *GPS risbe*, 2014

V projektu *GPS risbe* se umetnica Anja Jelovšek poslužuje sodobne tehnologije, in sicer s pomočjo navigacije t. i. globalnega sistema pozicioniranja sledi svojemu gibanju in ustvarja grafični dnevnik svojih premikov. Končni produkt je serija abstraktnih risb, zemljevid itinerarijev njenega telesa.

Foto: razstava Poetika mehanike, Galerija Miklova hiša, Ribnica

Andrea Knezović, *Know yourself before you let go*, instalacija/video/performans, 2015

Posnetek performansa: umetnica z mize vzame poln kozarec vode, ga vztrajno drži v iztegnjeni desnici, dokler dejavnost ne postane fizično neznosna, in ga nato poskusi položiti nazaj na podlago. S ciljem, da kozarec ostane nerazbit, cel in količina vode v njem enaka, dejavnost izvede znova in znova – večkrat neuspešno, vse dokler ne uskladi svojih pričakovanj in dejanskih fizičnih sposobnosti ter kozarec končno obstoji na mizi tak, kot je bil z nje tudi vzet.

Foto: postavitve v galeriji Škuc

Neža Knez, *Drugi pogled*, več medijev, 2015

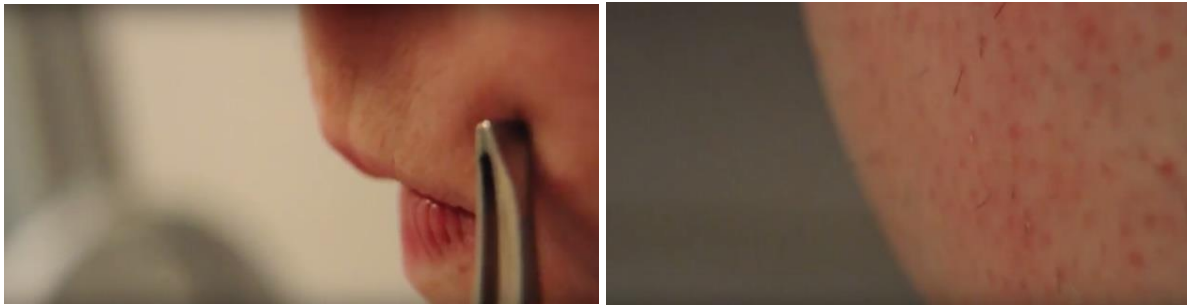
Osnova umetniškega projekta eksperimentalne narave je bila namerno ustvarjena desetdnevna slepota. Del projekta je bilo ustvarjanje portretov v glini (po spominu, prek dotikanja in tipne zaznave sicer umetnici neznane osebe, na podlagi zvočnega posnetka osebe, ki je opisovala svoj izgled), risbe ter besedila dnevniške narave (skice, zapisi, avdio posnetki).

Foto: postavitve v galeriji Škuc, 2016

Nina Oblak, *Obred*, video, 2016

<https://www.youtube.com/watch?v=uDRYzSJPoOY>

Video delo *Obred* sestavlja serija makro, mestoma skoraj abstraktnih posnetkov procesa depilacije, v katerem avtorica tematizira na depilacijo vezane pojme intime in nelagodja, *nujnega zla*.

Irena Tomažin, *Obrazi glasov / Šum*, avdiovizualna instalacija, 2015

<https://www.youtube.com/watch?v=ns8BimLzzgM>

Projekt *Obrazi glasov / Šum* navdihuje vprašanje, kako upodobiti zvok in narediti portret nekega določenega vokala. Avdiovizualno instalacijo sestavljajo približani, frontalni video posnetki umetničinega obraza, ki jih spremlja polifonija najrazličnejših glasov – mrmranje, sikanje, vzdihovanje, ječanje, stokanje – ki jih sočasno proizvaja umetnica sama.

Življenjepis

Vanja Bučan (1973) je diplomirala iz sociologije na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani ter na oddelku za dokumentarno fotografijo na Kraljevi akademiji lepih umetnosti v Haagu. Že v času študija je ustvarjala zaključene fotografske serije, formalno gledano locirane med dokumentarno in inscenirano fotografijo, osredotočene na socialne margine in nenavadno.

<http://vanjabucan.com/>

Anja Jelovšek (1990) je zaključila študij slikarstva in kiparstva na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani. Za seboj ima več samostojnih in skupinskih razstav, leta 2017 je bila nominirana za nagrado skupine OHO. V svojem delu pogosto uporablja s tehnologijo zaznamovane ustvarjalne pristope, aktivna je zlasti na področju intermedijske umetnosti.

<http://anjajelovsek.net/>

Andrea Knezović (1990) je diplomirala na Akademiji za vizualno umetnost A.V.A. v Ljubljani. Ustvarja v različnih medijih, od performansa, videa do fotografije, njena dela so pogosto zaznamovana z družbenokritično retoriko, prevprašujejo uveljavljene predsodke in stereotipe. Za seboj ima več samostojnih in skupinskih razstav ter projektov.

<http://www.andreaknezovic.com/>

Neža Knez (1990) je zaključila študij kiparstva na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje. V svojem delu uporablja različne medije, od zvoka, videa, fotografije in risbe, do že narejenih objektov in klasičnih kiparskih form. Za svoje ustvarjanje je prejela več nagrad, leta 2016 je bila nominirana za nagrado skupine OHO.

<http://www.nezaknez.com/>

Nina Oblak (1994) študira na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje ter Akademiji za vizualno umetnost A.V.A. Za seboj ima več razstavnih projektov, tako doma kot v tujini, med drugim je sodelovala tudi z umetniškim kolektivom Belo na belem (White on White).

Irena Tomažin (1979) vokalistka, plesalka in performerka, diplomirala iz filozofije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Dvakratna nagrajenka bienala sodobne plesne umetnosti Gibanica je zadnja leta aktivna zlasti kot vokalistka. Redno vodi delavnice za glas v Ljubljani in v tujini.

Postavitev

1. *Anja Jelovšek* Serija risb na steni, ena povečana na tleh (ustvarjena in situ?).
2. *Andrea Knezović* Dolga miza s kozarci, stenski televizor s projekcijo (zatemnjen prostor).
3. *Nina Oblak* Projekcija na steni, zvočniki (zatemnjen prostor).
4. *Neža Knez* Zvočni posnetek (popolnoma zatemnjen prostor).
5. *Vanja Bučan* Serija fotografij večjih dimenzij (glej <http://vanjabucan.com/anatomy-of-false-memories/>)
6. *Irena Tomažin* Štirje televizorji s projekcijami, zvočniki.

